ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗРЫН ХАРЬЯА
ХОВД АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

МЯНГАН УГАЛЗАТЫН БАЙГАЛИЙН ЦОГЦОЛБОРТ ГАЗРЫН ХАМГААЛАЛТЫН ЗАХИРГААНЫ 2020 ОНЫ ЖИЛИЙН ЭЦСИЙН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН

Аудитын код: ХОА-2021/118/СТА-ТШЗ

Цахим хуудас: www.audit.mn Ховд хот 2021 он	Тэргүүлэх аудитор: Х.Болдбаатар Утас: 70433061 Цахим хаяг: Boldbaatar.Kh @audit.gov.mn Аудитын менежер: А.Цэцэгсүрэн Утас:70432545 Цахим хаяг: Tsetsegsuren.A@audit.gov.mn Гэрээт аудитор: Н.Батжаргал Утас: 70432545 цахим хаяг: Bataa0119@yahoo.com

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

Товчилсон үгийн жагсаалт

АДБОУС	*Аудитын Дээд Байгууллагуудын Олон Улсын Стандарт*
АОУС	*Аудитын Олон Улсын Стандарт*
УСНББОУС	*Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт*
ТТЗ	*Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч*
ТШЗ	*Төсвийн шууд захирагч*
БОАЖЯ	*Байгаль орчин аялал жуулчлалын яам*

Агуулга

1.ТӨРИЙН АУДИТЫН САНАЛ, ДҮГНЭЛТ 3
2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН 5
2.1 АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН БАЙДЛЫН ТАЙЛАН төгрөгөөр 5
2.2 АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ҮР ДҮНГИЙН ТАЙЛАН төгрөгөөр 5
2.3 АУДИТ ХИЙСЭН МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН.... төгрөгөөр 7
2.4 АУДИТ ХИЙСЭН ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ/ӨМЧИЙН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ТАЙЛАН 9
2.5 АУДИТ ХИЙСЭН ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТАЙЛАН 9
2.6 АУДИТ ХИЙСЭН НЭМЭЛТ САНХҮҮЖИЛТИЙН ТАЙЛАН 10
3.АУДИТЫН ТАЙЛАН....11
3.1. Ерөнхий зүйл....11
3.2. Байгууллагын зорилго, үйл ажиллагаа, хууль, эрх зүй 11
3.3 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлого, дотоод хяналт 12
3.4. Материаллаг байдал 12
3.5. Санхүүгийн тайлангийн үзүүлэлтүүд 12
3.6. Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт санхүүжилт 13
3.7. Шилэн дансны мэдээлэл....14
3.8. Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт 14
3.9. Аудитын илрүүлэлт....15
3.10. Балансын дараах үйл явдал болон дараагийн аудитаар авч үзэх анхаарал татахуйц бусад чухал асуудлууд 15
4. МЕНЕЖМЕНТИЙН ЗАХИДАЛ....15
1. Зардлын данстай холбоотой асуудал....15
2. Анхан шатны баримт бүрдүүлэлттэй холбоотой асуудал....16
3. Авлагын данстай холбоотой асуудал 16
5. АУДИТААР ИЛЭРСЭН АЛДАА, ЗӨРЧЛИЙН ЖАГСААЛТ 16

1.ТӨРИЙН АУДИТЫН САНАЛ, ДҮГНЭЛТ

ХОВД АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
84000 Цамбагарав баг, Жаргалант сум, Ховд
Утас: 976-70433061, Факс: 976-70433061
E-mail: khovd@audit.gov.mn

2021.01.28 № 2/06
танай ____________ -ны № ____________ -т

БУЛГАН СУМЫН МИНЖИТ БУЛГАН
ОНӨААТҮГ-ЫН ДАРГА
Б.МӨНХТӨР ТАНАА

Аудитын гэрчилгээ

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.8-д заасны дагуу Булган сумын Минжит булган ОНӨААТҮГ-ын 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон жилийн эцсийн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд санхүүгийн тайлангийн аудит хийв.

Зөрчилгүй санал дүгнэлт

Булган сумын Минжит булган ОНӨААТҮГ 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, мөнгөн гүйлгээ, өмчийн өөрчлөлтийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг материаллаг зүйлсийн хувьд Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, УСНББОУС-д нийцүүлж Сангийн сайдын баталсан бодлого, журам, зааврын дагуу үнэн, бодитой, шударга илэрхийлсэн тул зөрчилгүй санал дүгнэлт гаргаж байна.

Санал дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагуудын нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчим, стандарт болон Аудитын олон улсын стандартад нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан Санхүүгийн тайлангийн аудитын журам, зааврын дагуу гүйцэтгэсэн. Эдгээр нь санхүүгийн тайлан материаллаг буруу илэрхийллээс ангид эсэх талаар үндэслэлтэй баталгаа олж авах зорилгоор аудитыг төлөвлөж, гүйцэтгэхийг шаарддаг.

Аудитаар Булган сумын Минжит булган ОНӨААТҮГ-ын 2020 оны жилийн эцсийн төсвийн гүйцэтгэл, санхүүгийн тайлан дахь үлдэгдэл, ажил гүйлгээний дүн хэмжээ болон илчлэл тодруулга, тус байгууллагад мөрдөж байгаа нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, бүртгэлийн хөтлөлт, програм хангамж, дотоод хяналтын систем болон удирдлагын хийсэн томоохон тооцооллыг шалгаж, аудитын санал дүгнэлтийг дэмжих нотлох зүйлсийг хангалттай цуглуулсан.

Бидний хийсэн аудит тус санхүүгийн тайлан, тодруулгад санал дүгнэлт өгөх хангалттай, зохистой үндэслэлийг бүрдүүлсэн бөгөөд аудитын дүнд үндэслэн санал, зөвлөмжийг аудитын тайланд тусгасан болно.

Үүрэг хариуцлага

Төсвийн захирагч нь Төсвийн тухай хуулийн 26 дугаар зүйлийн 26.1-д заасны дагуу тайлант хугацааны санхүүгийн тайлан, тодруулгыг Нягтлан бодох бүртгэлийн болон Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт, түүнтэй нийцүүлэн Сангийн сайдын баталсан журам, зааврын дагуу бэлтгэж, тайлагнах үүрэгтэй.

Аудитын дээд байгууллагуудын нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчим, стандарт болон Аудитын олон улсын стандартын дагуу аудит хийж, жилийн эцсийн төсвийн гүйцэтгэл, санхүүгийн тайланд санал дүгнэлт өгөх нь төрийн аудитын байгууллагын үүрэг юм.

ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Х.БОЛДБААТАР

Бидний хийсэн аудит тус санхүүгийн тайлан, тодруулгад санал дүгнэлт өгөх хангалттай, зохистой үндэслэлийг бүрдүүлсэн бөгөөд аудитын дүнд үндэслэн санал, зөвлөмжийг аудитын тайланд тусгасан болно.

Үүрэг хариуцлага

Төсвийн захирагч нь Төсвийн тухай хуулийн 26 дугаар зүйлийн 26.1-д заасны дагуу тайлант хугацааны санхүүгийн тайлан, тодруулгыг Нягтлан бодох бүртгэлийн болон Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт, түүнтэй нийцүүлэн Сангийн сайдын баталсан журам, зааврын дагуу бэлтгэж, тайлагнах үүрэгтэй.

Аудитын дээд байгууллагуудын нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчим, стандарт болон Аудитын олон улсын стандартын дагуу аудит хийж, жилийн эцсийн төсвийн гүйцэтгэл, санхүүгийн тайланд санал дүгнэлт өгөх нь төрийн аудитын байгууллагын үүрэг юм.

ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Х.БОЛДБААТАР

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН

2.1 АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН БАЙДЛЫН ТАЙЛАН төгрөгөөр

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	**ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН**	**13,873,405.59**	**38,247,755.59**
31	**МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ**	00.00	00.00
311	**Кассанд байгаа бэлэн мөнгө**	00.00	00.00
312	**Банкинд байгаа бэлэн мөнгө**	00.00	00.00
33	**АВЛАГА**	377,786.30	377,786.30
335	**Бусад авлага**	377,786.30	377,786.30
3351	Байгууллагаас авах авлага	377,786.30	377,786.30
34	**УРЬДЧИЛГАА**	00.00	00.00
35	**БАРАА МАТЕРИАЛ**	13,495,619.29	37,869,969.29
354	**Хангамжийн материал**	13,495,619.29	37,869,969.29
35470	Бусад хангамжийн материал	13,355,619.29	37,869,969.29
2	**ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН**	**113,591,612.56**	**168,583,163.02**
39	**ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ**	113,591,612.56	168,583,163.02
392	**Биет хөрөнгө**	83,041,612.56	138,143,163.06
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	49,134,501.12	49,134,501.12
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	-1,484,081.28	-2,968,162.56
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	37,020,000.00	73,157,000.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	-37,020,000.00	-25,500,000.00
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	57,190,628.47	65,221,878.47
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-30,095,758.60	-37,846,343.78
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	13,520,331.39	13,520,331.39
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	-5,224,008.54	-6,576,041.58
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	00.00	10,000,000.00
393	**Биет бус хөрөнгө**	30,550,000.00	30,439,999.96
39301	Програм хангамж	550,000.00	550,000.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	00.00	-110,000.04
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	30,000,000.00	30,000,000.00
3	**НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II**	**127,465,018.15**	**206,830,918.61**
4	**НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР**	**00.00**	**00.00**
41	**БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР**	00.00	00.00
5	**ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН**	**127,465,018.15**	**206,830,918.61**
51	**Засгийн газрын хувь оролцоо**	127,465,018.15	206,830,918.61
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	47,571,030.00	47,571,030.00
51101	Өмч: - төрийн	47,571,030.00	47,571,030.00
512	**Хуримтлагдсан үр дүн**	71,714,236.03	151,080,136.49
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	71,714,236.03	71,714,236.03
51220	Тайлант үеийн үр дүн	00.00	79,365,900.46
51230	Давхардсан гүйлгээг цэвэрлэх данс	00.00	00.00
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	8,179,752.12	8,179,752.12
6	**ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V**	**127,465,018.15**	**206,830,918.61**

2.2 АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ҮР ДҮНГИЙН ТАЙЛАН төгрөгөөр

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл

1	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)**	**157,269,747.52**	**352,330,800.00**
12	**ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО**	**13,535,147.52**	**12,417,000.00**
120	**Нийтлэг татварын бус орлого**	13,535,147.52	12,417,000.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	13,535,147.52	12,417,000.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	326,000.00	660,000.00
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	13,209,147.52	11,757,000.00
13	**ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО**	**143,734,600.00**	**339,913,800.00**
1310	**Улсын төвлөрсөн төсвөөс**	143,734,600.00	250,878,800.00
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	143,734,600.00	250,878,800.00
1311	**Нэмэлт санхүүжилтийн орлого**	00.00	89,035,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	00.00	89,000,000.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	00.00	35,000.00
2	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН**	**158,437,943.98**	**272,964,899.54**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**158,437,943.98**	**272,064,899.54**
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	153,694,843.98	222,949,630.69
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	97,247,400.00	115,399,534.15
210101	Үндсэн цалин	81,767,083.00	93,041,434.15
210102	Нэмэгдэл	12,736,017.00	19,613,800.00
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	2,744,300.00	2,744,300.00
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	12,265,700.00	17,102,300.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	8,340,600.00	12,035,000.00
210202	Тэтгэмжийн даатгал	981,300.00	1,266,800.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	785,000.00	1,013,400.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	196,300.00	253,400.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	1,962,500.00	2,533,700.00
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	7,646,400.00	8,326,300.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	1,557,900.00	2,057,900.00
210302	Түлш, халаалт	4,554,000.00	4,733,900.00
210303	Цэвэр, бохир ус	1,534,500.00	1,534,500.00
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	3,582,750.00	16,547,150.00
210401	Бичиг хэрэг	647,600.00	723,700.00
210402	Тээвэр, шатахуун	2,080,850.00	13,950,450.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	611,900.00	1,630,600.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	242,400.00	242,400.00

2105	**Нормативт зардал**	174,200.00	174,200.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	174,200.00	174,200.00
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	2,077,600.00	365,500.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	124,500.00	124,500.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	241,000.00	241,000.00
2107	**Томилолт, зочны зардал**	2,021,600.00	1,202,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	2,021,600.00	1,202,000.00
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	13,260,390.00	53464347.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	12,399,650.00	52659547.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	148,500.00	148,500.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	272,740.00	297,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	89,500.00	89,500.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	00.00	19,800.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	350,000.00	250,000.00
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	15,418,803.98	11,268,299.54
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	901,460.00	571,600.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	14,517,343.98	10,696,699.54
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	4,743,100.00	49,115,268.85
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	4,743,100.00	
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	4,743,100.00	
2133	**Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг**	00.00	49,115,268.85
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	00.00	49,115,268.85
3	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)**	**-1,168,196.46**	**79,365,900.46**
5	**НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)**	**-1,168,196.46**	**79,365,900.46**

2.3 АУДИТ ХИЙСЭН МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН

төгрөгөөр

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		
1	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)**	**144,060,600.00**	**340,573,800.00**
12	**ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО**	**326,000.00**	**660,000.00**
120	**Нийтлэг татварын бус орлого**	326,000.00	660,000.00
120004	**Төсөв байгууллагын өөрийн орлого**	326,000.00	660,000.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	326,000.00	660,000.00
13	**ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО**	**143,734,600.00**	**339,913,800.00**
1310	**Улсын төвлөрсөн төсвөөс**	143,734,600.00	250,878,800.00
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	143,734,600.00	250,878,800.00
1311	**Нэмэлт санхүүжилтийн орлого**	00.00	89,035,000.00

131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	00.00	89,000,000.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	00.00	35,000.00
2	**НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)**	**144,060,600.00**	**295,573,800.00**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**144,060,600.00**	**295,573,800.00**
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	**139,317,500.00**	**246,458,531.15**
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	97,247,400.00	115,399,534.15
210101	Үндсэн цалин	81,767,083.00	93,041,434.15
210102	Нэмэгдэл	12,736,017.00	19,613,800.00
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	2,744,300.00	2,744,300.00
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	12,265,700.00	17,102,300.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	8,340,600.00	12,035,000.00
210202	Тэтгэмжийн даатгал	981,300.00	1,266,800.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	785,000.00	1,013,400.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	196,300.00	253,400.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	1,962,500.00	2,533,700.00
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	7,646,400.00	8,326,300.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	1,557,900.00	2,057,900.00
210302	Түлш, халаалт	4,554,000.00	4,733,900.00
210303	Цэвэр, бохир ус	1,534,500.00	1,534,500.00
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	3,922,400.00	18,352,950.00
210401	Бичиг хэрэг	787,600.00	583,700.00
210402	Тээвэр, шатахуун	2,280,500.00	15,896,250.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	611,900.00	1,630,600.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	242,400.00	242,400.00
2105	**Нормативт зардал**	174,200.00	174,200.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	174,200.00	174,200.00
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	2,077,600.00	365,500.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	124,500.00	124,500.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	241,000.00	241,000.00
2107	**Томилолт, зочны зардал**	2,021,600.00	1,202,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	2,021,600.00	1,202,000.00
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	13,060,740.00	73,559,947.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	12,200,000.00	72,755,147.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	148,500.00	148,500.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	272,740.00	297,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	89,500.00	89,500.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	00.00	19,800.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	350,000.00	250,000.00
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	901,460.00	11,975,800.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	00.00	11,404,200.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	901,460.00	571,600.00
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	**4,743,100.00**	**49,115,268.85**
2133	**Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг**	00.00	49,115,268.85
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	00.00	49,115,268.85
3	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)**	**00.00**	**45,000,000.00**
5	**ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)**	**00.00**	**45,000,000.00**
22	**ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ**	**00.00**	**45,000,000.00**
2200	**Дотоод эх үүсвэрээр**	00.00	45,000,000.00
222001	Тоног төхөөрөмж	00.00	45,000,000.00

6	**ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)**	**00.00**	**-45,000,000.00**
7	**САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ**	**00.00**	**-**
8	**НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)**	00.00	
9	**Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл**	00.00	
10	**Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл**	00.00	

2.4 АУДИТ ХИЙСЭН ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ/ӨМЧИЙН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ТАЙЛАН

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Бусад	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
C01	2018 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	47,571,030.00	8,179,752.12	72,882,432.49		128,633,214.61
C03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
C07	Тайлант үеийн үр дүн	00.00	00.00	-1,168,196.46	00.00	00.00
C08	2019 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	47,571,030.00	8,179,752.12	71,714,236.03	00.00	127,465,018.15
D01	2019 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	47,571,030.00	8,179,752.12	71,714,236.03	00.00	127,465,018.15
D02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
D03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	47,571,030.00	8,179,752.12	71,714,236.03	00.00	127,465,018.15
D08	Тайлант үеийн үр дүн	00.00	00.00	79,365,900.46	00.00	79,365,900.46
D09	2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	47,571,030.00	8,179,752.12	151,080,136.49	00.00	206,830,918.61

2.5 АУДИТ ХИЙСЭН ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТАЙЛАН

Эдийн засгийн ангилал	**Үзүүлэлт**	**Тайлант оны**	
		Батлагдсан төлөвлөгөө	**Гүйцэтгэл**
1	**Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл**		
2	**НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН**	252,878,800.00	202,523,531.15
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	252,878,800.00	202,523,531.15
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	252,878,800.00	202,523,531.15
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	126,683,600.00	115,399,534.15
210101	Үндсэн цалин	104,325,500.00	93,041,434.15
210102	Нэмэгдэл	19,613,800.00	19,613,800.00
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	2,744,300.00	2,744,300.00
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	17,102,300.00	17,102,300.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	12,035,000.00	12,035,000.00
210202	Тэтгэмжийн даатгал	1,266,800.00	1,266,800.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,013,400.00	1,013,400.00

210204	Ажилгүйдлийн даатгал	253,400.00	253,400.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	2,533,700.00	2,533,700.00
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	8,326,300.00	8,326,300.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	2,057,900.00	2,057,900.00
210302	Түлш, халаалт	4,733,900.00	4,733,900.00
210303	Цэвэр, бохир ус	1,534,500.00	1,534,500.00
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	22,930,400.00	16,407,150.00
210401	Бичиг хэрэг	583,700.00	583,700.00
210402	Тээвэр, шатахуун	20,473,700.00	13,950,450.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,630,600.00	1,630,600.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	242,400.00	242,400.00
2105	**Нормативт зардал**	174,200.00	174,200.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	174,200.00	174,200.00
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	365,500.00	365,500.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	124,500.00	124,500.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	241,000.00	241,000.00
2107	**Томилолт, зочны зардал**	2,574,700.00	1,202,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	2,574,700.00	1,202,000.00
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	74,063,300.00	42,974,947.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	73,258,500.00	42,170,147.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	148,500.00	148,500.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	297,000.00	297,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	89,500.00	89,500.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	19,800.00	19,800.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	250,000.00	250,000.00
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	658500.00	571600.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	658,500.00	571,600.00
	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	252,878,800.00	251,538,800.00
1310	**УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ**	250,878,800.00	250,878,800.00
131001	Улсын төсвөөс санхүүжих	250,878,800.00	250,878,800.00
132001	Орон нутгийн төсвөөс	00.00	00.00
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих		
120004	**ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС**	2,000,000.00	660,000.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	2,000,000.00	660,000.00
62	**АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО**	12	12
620001	Удирдах ажилтан	01	01
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	08	08
620003	Үйлчлэх ажилтан	03	03

2.6 АУДИТ ХИЙСЭН НЭМЭЛТ САНХҮҮЖИЛТИЙН ТАЙЛАН

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Гүйцэтгэл
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		
I	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН		88,935,000.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ		43,935,000.00

210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ		43,935,000.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал		1,945,800.00
210402	Тээвэр, шатахуун		1,945,800.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж		30,585,000.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж		30,585,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	0.00	11404200.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал		11,404,200.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ		45,000,000.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр		45,000,000.00
222001	Тоног төхөөрөмж		45,000,000.00
II	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	0.00	89035000.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого		89,035,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө		89,000,000.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого		35,000.00

3.АУДИТЫН ТАЙЛАН

3.1. Ерөнхий зүйл

Мянган угалзатын байгалийн цогцолборт газрын хамгаалалтын захиргааны 2020 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын дүгнэлтийг дарга Т.Лхагвадорж танд танилцуулж байна.

Энэхүү тайланд шалгагдагч этгээдийн санхүү, нягтлан бодох бүртгэл, дотоод хяналтад хийсэн үнэлгээ, аудитын явцад илрүүлсэн алдаа, зөрчил, гаргасан шийдэл, анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал бүхий аудитын дүгнэлт түүний үндэслэлийн талаар тус тус хураангуйлан толилуулав.

Аудитын тайланд шалгагдагч этгээдэд зардлын тооцоолол, анхан шатны баримт бүрдүүлэлт, авлагын насжилтын талаар өгсөн зөвлөмжийг менежментийн захидалд тусгасан болно.

Аудитыг 2021 оны 01 дүгээр сарын 28-наас 2021 оны 02 дугаар сарын 02–ны хооронд Ховд аймаг дахь Төрийн аудитын газрын гэрээт аудитор Н.Батжаргал хариуцаж хэрэгжүүлэв.

3.2. Байгууллагын зорилго, үйл ажиллагаа, хууль, эрх зүй

Мянган угалзатын байгалийн цогцолборт газрын хамгаалалтын захиргаа нь “Монгол Алтайн нурууны биологийн төрөл зүйлүүд, ховор амьтан, ургамлыг хамгаалах, амьдрах орчныг хадгалан үлдээх, улмаар даян дэлхийд гарч буй байгаль орчны өөрчлөлтийг хянах, мэдээлэл солилцох, судалгаа шинжилгээ явуулах, байгалийн аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх оновчтой менежментийг бүрдүүлэх зорилтыг дэвшүүлэн үйл ажиллагааны чиглэлийг дараах байдлаар тодорхойлжээ. Үүнд:

- *Нутаг дэвсгэртээ хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх*
- *Засгийн газрын шийдвэр харьяалах дээд шатны шийдвэрийг гүйцэтгэлийг хянах*
- *Харьяа яамны сайдын тушаал, шийдвэрийг хэрэгжүүлэх*

Тайлант хугацаанд байгууллагын санхүүгийн үйл ажиллагаанд мөрддөг хууль, тогтоомж, бодлого, журамд дараах өөрчлөлт орсон байна. Үүнд:

- *Төсвийн тухай хуулийн нэмэлт өөрчлөлт*
- *Засгийн газрын 2019 оны 472 дугаар тогтоолоор “Төрийн албан хаагчийн цалингийн сүлжээ, хэмжээг шинэчлэн тогтоох тухай”*
- *Засгийн газрын 2020 оны 11 дүгээр сарын 183 тоот ‘’бүх нийтийн бэлэн байдлын зэрэгт шилжсэнтэй холбогдуулан эдийн засгийг дэмжих чиглэлээр авах зарим арга хэмжээний тухай’’*
- *Засгийн газрын 2020 оны 1 дүгээр сарын 10 тоот ‘’Төрийн болон орон нутгийн өмчийн талаар авах зарим арга хэмжээний тухай*
- *Байгаль орчин, ногоон хөгжил, аялал жуулчлалын сайдын 2016 оны 03 дугаар сарын 03-ны өдрийн А/58 дугаар тушаалаар батлагдсан бодлогын баримт бичиг*

3.3 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлого, дотоод хяналт

Мянган угалзатын байгалийн цогцолборт газрын хамгаалалтын захиргааны санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангаа Төсвийн тухай хууль болон УСНББОУС, түүнд нийцүүлэн баталсан төсвийн байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, журмын дагуу үнэн зөв бэлтгэх үүрэгтэй.

Тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, холбогдох стандарт, хууль тогтоомжтой нийцсэн байна.

Байгаль орчин аялал жуулчлалын яамны хяналт үнэлгээ, шинжилгээний газар болон аймгийн ЗД-ын дэргэдэх Санхүүгийн хяналт, аудитын албанаас 2020 онд тус байгууллагад дотоод хяналт хийгдээгүй байна. Харин сумын санхүүгийн албанаас төрийн сангийн хяналтыг тухай бүр хэрэгжүүлсэн байна.

Байгууллагын дотоод хяналтын эрсдэлийг төлөвлөлтийн үе шатанд дунд гэж үнэлсэн бөгөөд гүйцэтгэлийн үе шатанд дахин хянахад дотоод хяналт үр нөлөөтэй гэж үзлээ.

3.4. Материаллаг байдал

Аудитыг төлөвлөх болон гүйцэтгэх үе шатны материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр нийт зардлыг сонгож, эрсдэлийн түвшнийг “Дунд” гэж үнэлэн материаллаг байдлын хувь хэмжээг 1 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн үе шатанд материаллаг байдлын түвшнийг 2019 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангийн нийт зардлын 158440.0 мянган төгрөгөөс 1 хувиар тооцон 1584.4 мянган төгрөгөөр материаллаг байдлыг тооцсон.

Харин гүйцэтгэлийн үе шатанд материаллаг байдлын түвшнийг 2020 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангийн нийт орлогын 272964.9 мянган төгрөгөөс 1 хувиар тооцон 2729.3 мянган төгрөгөөр материаллаг байдлыг тооцлоо.

3.5. Санхүүгийн тайлангийн үзүүлэлтүүд

Мянган угалзатын байгалийн цогцолборт газрын хамгаалалтын захиргааны 2020 оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 79365.8 мянган төгрөгөөр буюу 62.3 хувиар өссөн байна. Өмнөх оны үзүүлэлтээс материаллаг өөрчлөлт гарсан бараа материал, үндсэн хөрөнгийн данс байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

/мянган төгрөг/

Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
БАРАА МАТЕРИАЛ	13495,6	37869,9	24374,3
ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	113591.6	168583.2	54991.6
НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН	**127465.1**	**206830.9**	**79365.9**
ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	**127465.1**	**206830.9**	**79365.9**
Хуримтлагдсан үр дүн	**71714.2**	**151080.1**	**79365.9**
ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	**127465.1**	**206830.9**	**79365.9**

Бараа материалын дансны үлдэгдэл 37869.9 мянган төгрөг болж 24374.3 мянган төгрөгөөр өссөн нь тайлант онд тэмдэг, тэмдэгжүүлэлтэд 12945.6 мянган төгрөг, булгийн эх хашаалах ажил 7000.0 мянган төгрөгөөр хийлгэсэн болон 4500.0 мянган төгрөгийн өвс нөөцөлсөн нь бараа материалын өсөлтөд нөлөөлжээ.

Үндсэн хөрөнгө дансны үлдэгдэл оны эхэнд 113591.6 мянган төгрөг, оны эцэст 168583.2 мянган төгрөг болж 54991.6 мянган төгрөгөөр өссөн байна .

Энэ өсөлт нь Германы Олон Улсын хамтын ажиллагааны нийгэмлэг болон харьяа яамны хооронд байгуулсан 2019 оны 11 дүгээр сарын 11-ний өдөр байгуулсан санхүүжилтийн 83342079, 83342284 тоот гэрээний дагуу хөрөнгө оруулалт хийгдсэнтэй холбоотой тоног төхөөрөмжүүд, фургон авто машин, эко 00, 5 ширхэг мотоциклыг нийт 65688.2 мянган төгрөгөөр бүртгэн авч нэмэгдсэн бөгөөд төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газрын 2020 оны 593 дугаар тогтоолын дагуу элэгдлээ бүрэн нөхсөн 11520.0 мянган төгрөгийн 7 ширхэг мотоциклыг акталж данснаас хассан байна.

Тайлант үед үр дүнгийн тайланд нийт 352330.8 мянган төгрөгийн орлого, нийт 272964.9 мянган төгрөгийн зардал тайлагнасан нь хуримтлагдсан үр дүн дансыг 79365.9 мянган төгрөгөөр өсгөсөн байна.

Мянган угалзатын байгалийн цогцолборт газрын хамгаалалтын захиргааны санхүүгийн үр дүнгийн тайлангаар нийт орлого өмнөх оноос 195061.0 мянган төгрөгөөр буюу 123.0 хувиар өссөн байна. Энэ үзүүлэлт нь 107144.2 мянган төгрөгөөр урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт, нэмэлт санхүүжилт 89000.0 мянган төгрөгөөр нэмэгдсэнтэй холбоотой байна.

Нийт зардал өмнөх оноос 124526.9 мянган төгрөгөөр буюу 72.3 хувиар өссөн, өмнөх оны үзүүлэлтээс материаллаг өөрчлөлт гарсан цалин, шимтгэлийн зардал 22988.7 мянган төгрөг буюу 21.2 хувь, тогтмол зардал 679.9 мянган төгрөг буюу 8.9 хувиар, хангамж бараа материалын зардал 12964.4 мянган төгрөг буюу 324 хувиар, тээвэр шатахууны зардал 11869.6 мянган төгрөг буюу 570 хувь, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний зардал 39303.9 мянган төгрөг буюу 296 хувиар тус тус өссөн, бараа үйлчилгээний бусад зардал 4150.0 мянган төгрөг буюу 36.5 хувиар буурсан байна.

3.6. ТӨСВИЙН ТӨЛӨВЛӨЛТ, ГҮЙЦЭТГЭЛ, НЭМЭЛТ САНХҮҮЖИЛТ

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн шууд захирагч нь энэ хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

Төсвийн төлөвлөлт:

Тус байгууллагын 2020 оны төсвийн төсөлд зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг 252878.8 мянган төгрөгөөр, нийт зарлагыг 252878.8 мянган төгрөгөөр тооцон төлөвлөж, дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна.

Төсвийн гүйцэтгэл:

Тайлант онд 252878.8 мянган төгрөгийн төсөв баталснаас 250878.8 мянган төгрөгийг улсын төсвөөс, 2000.0 мянган төгрөгийг үндсэн үйл ажиллагааны орлогоор санхүүжүүлэхээр төлөвлөжээ.

Гүйцэтгэлээр улсын төсвөөс 250878.8 мянган төгрөг, үндсэн үйл ажиллагааны орлого 660.0 мянган төгрөг, нийт 251538.8 мянган төгрөгийн орлого бүрдүүлж, урсгал үйл ажиллагаанд 202523.5 мянган төгрөгийг зарцуулж 49015.3 мянган төгрөгийг улсын төсөвт төвлөрүүлсэн байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 202523.5 мянган төгрөг буюу 80.1 хувьтай байгаа нь цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшуулал, нийгмийн даатгалын шимтгэлийн зардлыг 11284.1 мянган төгрөгөөр, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр хураамжийн зардлыг 31088.3 мянган төгрөгөөр, тээвэр шатахууны зардлыг 6523.3 мянган төгрөгөөр хэмнэж зарцуулсантай холбоотой байна.

Үндсэн үйл ажиллагааны орлогын төлөвлөгөө 2000.0 мянган төгрөгөөс 1340.0 мянган төгрөг буюу 67.0 хувиар тасалдуулж, 660.0 мянган төгрөгийн орлогыг төвлөрүүлсэн байна. Орлогын төлөвлөгөө тасарсан нь дэлхий нийтийг хамарсан цар тахлын улмаас гадаадын аялал жуулчлал хаагдсантай холбоотой гэж үзэж байна.

Нэмэлт санхүүжилт:

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Нэмэлт санхүүжилтийн тайлангаар Германы Олон Улсын хамтын ажиллагааны нийгэмлэг болон харьяа яамны хооронд байгуулсан 2019 оны 11 дүгээр сарын 11-ний өдөр байгуулсан санхүүжилтийн 83342079, 83342284 тоот гэрээний дагуу 89000.0 мянган төгрөг, өөрийн үйл ажиллагааны орлого 35.0 мянган төгрөгийн санхүүжилтийг төвлөрүүлж, 89035.0 мянган төгрөгийг холбогдох үйл ажиллагаанд зарцуулж 100.0 мянган төгрөгийг улсын төсөвт төвлөрүүлсэн байна.

3.7. ШИЛЭН ДАНСНЫ МЭДЭЭЛЭЛ

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Тайлант хугацаанд оруулбал зохих 145 мэдээллээс хугацаандаа оруулсан 105, хугацаа хоцроосон 5, огт мэдээлээгүй 35 мэдээлэл байна. Цалингийн зардлаас бусад 5 сая төгрөгөөс дээш дүн бүхий орлого буюу сар бүрийн санхүүжилтийн орлого зардлын 23 мэдээллийг шилэн дансны цахим хуудсанд байршуулаагүй байна.

Төсвийн байгууллагын батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, хэтрэлт хэмнэлтийн шалтгаан тайлбарыг бүтэн жилээр мэдээлээгүй, Дараа жилийн төсвийн төсөл, Хандив, тусламжийн хэмжээ, түүний зарцуулалтын тайланг хагас бүтэн жилээр, Санхүүгийн тайланд хийсэн аудитын дүгнэлт, Худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөө тайлан, Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн 8, 9 дүгээр зүйлд заасан мэдэгдэл зэрэг мэдээлбэл зохих мэдээллүүдийг тус тус мэдээлээгүй байна.

Шилэн дансны мэдээлээгүй орхисон зүйлүүдийг аудитын явцад www.shilendans.gov.mn цахим хуудсаар нийтэд мэдээлүүлж алдааг залрууллаа

3.8. ӨМНӨХ ЗӨВЛӨМЖИЙН ХЭРЭГЖИЛТ

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар өгсөн 1674.0 мянган төгрөгийн зөрчилд 2 зөвлөмж өгөгдсөнөөс 1 зөвлөмж бүрэн хэрэгжиж, нийт хэрэгжилт 50 хувьтай байна.

Хүснэгт 2. Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар өгсөн төлбөрийн акт, албан шаардлагын хэрэгжилт /мянган.төг/

Үзүүлэлт	Өмнөх оны илрүүлэлт		Биелэлт		Зөрүү		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Хувь
Акт	-	-	-	-	-	-	-
Албан шаардлага	-	-	-	-	-	-	-
Зөвлөмж	2	1674.0	1	0	1	1674.0	
Нийт дүн	2	1674.0	1	0	1	1674.0	-

3.9. Аудитын илрүүлэлт

Аудитаар нийт 28812.3 мянган төгрөгийн алдаа зөрчил илэрснээс шилэн дансны тухай хуульд заасан мэдээллүүдийг залруулан мэдээлүүлж, 27260.0 мянган төгрөгийн албан шаардлага хүргүүлж, 1552.0 мянган төгрөгийн алдаа зөрчлийг арилгах, давтан гаргахгүй байх 3 зөвлөмж өглөө.

1. **Залруулсан алдаа**

Аудитаар шилэн дансны хуульд заасан мэдээллүүдийг залруулан мэдээлүүлсэн болно.

2. **Зөвлөмж өгөхөөс бусад байдлаар шийдвэрлэсэн алдаа, зөрчил**

Аудитаар зөвлөмж өгөхөөс бусад хэлбэрээр шийдвэрлэх алдаа зөрчил илрээгүй болно.

3.10. Балансын дараах үйл явдал болон дараагийн аудитаар авч үзэх анхаарал татахуйц бусад чухал асуудлууд

Дараагийн аудитаар авч үзэх анхаарал татсан асуудал нь байхгүй байна.

4. МЕНЕЖМЕНТИЙН ЗАХИДАЛ

Менежментийн захидалд цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлоор нь эрэмбэлэн үзүүлэв. Үүнд:

1. ***Зардлын данстай холбоотой асуудал***

1.1. *Илрүүлэлт:* Тайлант онд худалдан авсан усны хэрэглээг хянаж тооцоо бодолгүйгээр ирсэн нэхэмжлэлийн дагуу 1174.5 мянган төгрөгийг цэвэр бохир усны зардлаас шилжүүлэн шууд зардалд бүртгэсэн байна.

1.2. *Эрсдэл:* Төсвийн үргүй зардал нэмэгдэх, дотоод хяналтыг хэрэгжүүлээгүй байх

1.3. *Өгсөн зөвлөмж: Төсвийн тухай хуулийн 16.5.1-д "төсвийн байгууллагын өдөр тутмын үйл ажиллагааг удирдах", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20.2.6. "эд хөрөнгийн болон төлбөр тооцооны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийж, үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах" гэсэн заалтуудыг мөрдөн ажиллаж усны худалдан авалт, зарцуулалтын тооцоог хийж байх.*

1.4. *Байгууллагаас өгсөн хариу тайлбар:* Хүлээн зөвшөөрсөн

2. *Анхан шатны баримт бүрдүүлэлттэй холбоотой асуудал*

2. *Илрүүлэлт:* Тайлант онд худалдан авсан бараа бүтээгдэхүүн, захилгаар хийгдсэн судалгааны ажлуудад гарсан зардлуудыг баримтжуулахдаа И баримтаар баталгаажуулаагүй байгаа нь борлуулагч талыг татвараас зайлсхийх боломжийг бий болгож байна.

2.2. *Эрсдэл:* Төсвийн зарцуулалтын хяналт сулрах, харилцагч байгууллага татвараас зайлсхийх

2.3. *Өгсөн зөвлөмж: Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13.7. "Анхан шатны баримтын бүрдэлгүй ажил, гүйлгээг бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгахыг хориглоно", Татварын ерөнхий хуулийн 28.5. "Татвар төлөгч борлуулалт хийх тухай бүрд хэрэглэгчийн системээс дахин давтагдашгүй дугаар бүхий төлбөрийн баримтыг хэвлэж өгөх, эсхүл цахимаар илгээх үүрэгтэй" гэсэн заалтуудыг мөрдөн ажиллаж, худалдан авалтын ажил гүйлгээ бүрийг И баримтаар баталгаажуулах.*

2.4. Байгууллагаас өгсөн хариу тайлбар: Хүлээн зөвшөөрсөн

3. *Авлагын данстай холбоотой асуудал*

3.1. *Илрүүлэлт:* Санхүүгийн тайланд он дамжсан эзэн холбогдогч тодорхойгүй 377.8 мянган төгрөгийн авлага бүртгэлтэй байна.

3.2. *Эрсдэл:* Төсвийн үргүй зардал нэмэгдэх, дотоод хяналтыг хэрэгжүүлээгүй байх

3.3. *Өгсөн зөвлөмж:* Төсвийн тухай хуулийн 6.4.8 "төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх" гэсэн заалтыг *мөрдөн ажиллаж авлагыг барагдуулах*

3.4. Байгууллагаас өгсөн хариу тайлбар: Хүлээн зөвшөөрсөн

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг төрийн аудитын байгууллагад 2021 оны 5 дугаар сарын 25-ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

5. АУДИТААР ИЛЭРСЭН АЛДАА, ЗӨРЧЛИЙН ЖАГСААЛТ

Огноо: **2021**

Аудитын нэр: ***Мянган угалзатын БЦГ-ын хамгаалалтын захиргааны 2020 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудит***

Аудитын код: ХОА-2021/118/СТА-ТШЗ

Шалгагдсан байгууллагын нэр: **Мянган угалзтын БЦГ-ын хамгаалалтын захиргаа**

Мянган төгрөгөөр

№	Алдаа, зөрчлийн товч утга	Мөнгөн дүн	Аудитын байгууллагаас гаргасан шийдэл	Алдаа, зөрчилтэй асуудал гаргасан албан тушаалтны	
			Нэр	Албан тушаал	Овог нэр

	1	2	3	4	5
1	Усны хэрэглээг гаргаж тооцоог бодолгүй зардалд бүртгэсэн	1174.5	Зөвлөмж өгөх	Дарга , нягтлан бодогч	Т.Лхагвадорж Б.Гансүх
2	Худалдан авалтуудыг И баримтаар баталгаажуулаагүй		Зөвлөмж өгөх		
3	Он дамжсан эзэн холбогдогч тодорхойгүй авлагыг барагдуулан ажиллах	377.8	Зөвлөмж өгөх		
5	ТБОНӨХБАҮ худалдан авах тухай хууль зөрчсөн, Шилэн дансны хуулийг хэрэгжүүлээгүй, Үнэт цаасны зарлага бүртгээгүй,	27260.0	Албан шаардлага		
ДҮН		**28812.3**			

ХОВД АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР